

Slovenski dom

Stev. 243

V Ljubljani, sreda 25. oktobra 1939

Leto IV

Nove ruske zahteve do Finske

Neutrlnost, prijateljstvo s Sovjeti in odstop nekaterih otokov

Helsinki, 25. okt. o. Finska zastopnika Paasikivi ter finančni minister Tanner sta po dvodnevni posvetitvi v Moskvi odpotovala z novimi predlogi sovjetske vlade v Helsinkih. Gospodarski in vojaški strokovnjaki, ki so ju spremljali, so ostali v Moskvi.

Finsko odposlanstvo, ki mu načeljuje Paasikivi, bo predložilo končne moskovske predloge danes vlad. Finska javnost je vest o vrnitvi delegacije sprejela popolnoma mirno. Mislijo, da je novi minister Tanner sposoben sporazumeti se s Sovjeti kot načelnik finske socialistične stranke ter zaradi osebnih zvez s Stalinom, ko je Stalin moral leta 1906 zbežati na Finsko. Prav tako pripisujejo velik pomen tudi osebnim sposobnostim Tannerja kot pogajalca.

Finska vlada je sredi dala listino izjavo, v kateri pravi, da bo nadaljevala z vsemi obrambnimi pripravami, da pa za zdaj ni razloga za razburjenje. Finska vlada ve iz prejšnjihkušenj, da pogajanja s Sovjeti lahko dolgo trajajo in je na to pripravljena. Finska od Rusije ne zahteva ničesar in hoče samo to, da bi ob morebitnem sporazumu s Sovjeti ostala na enakem položaju kakor do sedaj.

Helsinki, 25. okt. m. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da novi predlogi Sovjetske Rusije v primerjavi s prejšnjimi niso tako težki, da bi se zaradi njih morala ustaviti pogajanja. Smatrajo za verjetno, da se Sovjetska Rusija posebno zanima za nekatere finske kraje v bližini ruske meje, severno od Leningrada, ki niso preveč oddaljeni od kronskega trdnjave. Finska vlada je nove ruske predloge začela proučevati ter se bosta njena zastopnika v začetku prihodnjega tedna znova vrnila v Moskvo ter s pogajanja nadaljevala.

Finskemu zastopniku Paasikiviju je predsednik sovjetske vlade Molotov postavil telo štiri zahteve:

1. Finska mora ostati nevtralna.
2. Finska se mora obvezati, da ne bo utrjevala Aalandskih otokov, ki predstavljajo vojaško važno oporišče.
3. Finska se mora obvezati, da ne bo pristopila nobeni zvezi, ki bi bila naperjena proti Sovjetski Rusiji. Iz tega je razvidno, da Rusija ne zahteva sklenitev vojaške zveze s Finsko.

4. Rusija zahteva, da ji Finska odstopi nekaj manjših otokov v Finskem zalivu.

Amsterdam, 25. oktobra. Sovjetski vladi se zde finski predlogi nezadostni, če se sme verjeti dopisniku holandskega lista »Telegraaf« iz Helsinkija, ki pravi: Nove ruske predloge so izročili na nočni seji. Finska delegacija je izjavila, da se čuti prisiljeno poudariti, da ti predlogi presegajo njena pooblastila in da se mora vrniti po nova navodila v Helsinke. Finski delegaciji se je posrečilo izposlovati, da bo finski odgovor sestavljen v Helsinkiju.

Prvi sklep Kioseivanove nove vlade

Razpust bolgarske zbornice in razpis novih volitev

Zunanja politika bo tudi pod novo vlado ostala nespremenjena

Sofija, 25. okt. m. Nova bolgarska vlada je imela sredi pod vodstvom ministrskega predsednika in zunanjega ministra dr. Kioseivanova sejo, na kateri je razpravljala o svojem bodočem delu. Po vladni seji je dr. Kioseivanov poslal za sprejem pri kralju Borisu ter mu pri tej priliki sporočil, da je vlada na svoji seji sklenila predlagati kralju ukaz o razpustitvi 24. narodne skupščine in o razpisu novih volitev.

Medtem ko se je predsednik vlade Kioseivanov mudil na dvoru, so ga člani vlade pričakovali v predsedništvu ministrskega sveta ter so po njegovih vrnitvi nadaljevali sejo. Okoli polnoči je vlada dala naslednjo izjavo:

»Vlada, ki jo je Nj. Vel. kralj Boris imenoval 22. t. m. z ukazom, bo nadaljevala s politiko miru

v državi in zunaj, katero je vodila zadnja leta. Odkritosrčno, miroljubno in navdahnjena z željo, da ohrani prisrčno in prijateljsko odušaje s soslednimi državami, se bo vlada trudila, da utrdi in okrepi zaupanje v odnošajih med Bolgarijo in sosednimi državami. Odločena je, da nadaljuje s politiko nevtrlnosti, katero je zastopala in ki odgovarja razpoloženju bolgarskega naroda. Zato bo vzdrževala, kakor je to delala tudi do zdaj, dobre in prijateljske odnose z vsemi velesilami in drugimi državami.«

Izjava navaja ukrepe gospodarskega, finančnega in socialnega značaja, ki jih misli vlada izdati za zboljšanje gnetnega stanja v državi. Končvala poudarja, da izjemni časi in dogodki, ki so nastali, narekujejo, da se znova zasliši ljudstvo in da se mu da možnost, svobodno izraziti svoje želje. Ker je vlada smatrala za potrebno, da ugotovi narodno razpoloženje, je naprosila kralja Borisa, da razpusti sobranje in razpiše nove volitve. Vlada se zaveda velikega pomena tega razpusta narodne skupščine ter je prepričana, da bo bolgarski narod v tem težkem in usodnem trenutku pravilno razumel njene razloge, ki jih narekujejo koristi države, kakor tudi želja vlade, da spoštuje narodno voljo.

Po velikotrnovski ustavi se morajo po razpisu volitev narodnih poslancev volitve izvesti v dveh mesecih, od dneva razpisa volitev.

Spor zaradi zajetega ameriškega parnika

New York, 25. oktobra. o. Vest, da je nemška vojna ladja ujela ameriški parnik »City of Flint« in ga odpeljala v sovjetsko pristanišče Murmansk, je vzbudila po vseh Združenih državah veliko ogorčenje. Ladja ni namreč vozila po ameriškem zadrževanju nobenega tihotapskega blaga, po drugi strani pa bi sovjetska Rusija ne smela dovoliti, da bi nemške vojne ladje lahko vlačile svoj plen v sovjetska pristanišča.

V zvezi s tem dogodkom je zunanji minister Hull izjavil, da bodo Združene države znale uveljaviti vse svoje pravice in pravice svojih državljanov po določilih mednarodnega prava. Vlada je naročila svojemu poslaniku v Moskvi, naj od sovjetskih oblasti takoj dobi natančne podatke o tem dogodku, o ušedi blaga in posadke s parnika.

Ameriški listi zaradi tega dogodka hudo napadajo Nemčijo in Rusijo in pravijo, da bo to dejanje pospešilo spremembo nevtrlnostnega zakona na škodo samo Nemčije.

Trgovska pogajanja med Turčijo in Nemčijo

Ankara, 25. oktobra. o. Navzlic zadnjim dogodkom in podpisu pogodbe z Anglijo in Francijo misli Turčija ohraniti dobre trgovske zveze z vsemi državami. Te dni so se začela trgovska pogajanja z Romunijo in Švedsko, z Nemčijo pa se bodo začela takoj, ko se poslanik von Pappen vrne iz Berlina. Dosedanja trgovska sporazuma med Nemčijo in Turčijo je potekel 31. avgusta in so trgovske zveze od tedaj čisto zastale, čeprav je Nemčija prejšnje čase jemala 50 odstotkov turškega izvoza. Verjetno je, da bo pri teh pogajanjih prišlo tudi do političnih posvetov, saj se Nemčija še vedno ni odrekla upanju, da si bo morda le mogla kako zagotoviti vsaj turško nevtrlnost, če že ne česa več.

Enoten nastop vseh vladnih skupin pri senatnih volitvah

Belgrad, 25. oktobra. m. Na snočnji zadnji konferenci zastopnikov vladnih skupin je bilo sklenjeno, da bodo pri senatnih volitvah vse vladne politične skupine nastopile s skupnimi listami in kandidati. Vse vladne skupine bodo te dni imenovalle svoje kandidate zaradi končne sestave skupne liste. V Belgradu bo kandidiral za senatorja predsednik mestnega odbora JRZ, vseučiliški profesor Ivan Radonič.

Izjava Dr. Krnjeviča o stanju na Hrvaškem

Dopisnik francoske agencije Havas je obiskal glavnega tajnika Hrvaške kmečke stranke, kateri mu je o zadnjih dogodkih na Hrvaškem povedal sledeče:

Nihče boljše ne pozna ustroja niti notranjih razmer HSS kot dr. Maček. Odkar sem se vrnil iz tujine, sem osebno prevzel službo za organiziranje stranke. Sem stalno v stiku z vsemi hrvaškimi kraji. Morem vam potrditi, da stranka nikdar ni bila bolj zedinjena in bolj vdana svojim voditeljem kakor je danes. Moč naše organizacije je priznana od strani oblasti v Belgradu, ki vedo, da redna ni mogoče ohraniti na Hrvaškem brez

Vesti 25. oktobra

Poljsko poslanstvo v Londonu je odredilo mobilizacijo vseh Poljakov, ki žive na Angleškem. Stopiti bodo morali v poljsko armado na francoskih tleh.

Angleško informacijsko ministrstvo odgovarja na pritožbe raznih poslancev, da nemška propaganda v Združenih državah prekaša angleško, saj prinašajo ameriški listi poročila in slike samo iz nemških virov. Ministrstvo pravi, da Angleži in Francozi ne morejo toliko govoriti o svojih vojaških akcijah, da ne bi s tem dali podatkov sovražniku. Poskrbljeno pa bo, da bo odsej to drugače.

Španska vlada je odredila demobilizacijo letnika 1935 v vojni mornarici.

Sv. oče Pij XII. je poslal nemški vladi spomenico o preganjanju Cerkve na Poljskem, kjer je veliko duhovnikov v ječi, mnogo cerkva porušeni, še več pa zaprti. Če bi nemška vlada ne dala zadovoljivega odgovora, bo Sveta Stolica v posebni okrožnici vsa ta dejstva sporočila svetu. Tako ve poročati londonski radio.

Nemški protektor za Češko in Moravsko je dal nemškemu listom izjavo o obnovi dela na Češkem. V njej pravi, da je že na deset tisoče čeških delavcev odšlo v nemške tovarne, da vlada na Češkem red in mir in da uživajo Cehi v kulturnem življenju skoraj neomejeno svobodo. Samo uvidevnosti predsednika Hacha se mora Češka zahvaliti, da ni bila deležna poljske usode.

Nova bolgarska vlada s predsednikom dr. Kioseivanovim je včeraj prisegla pred kraljem Borisom.

Nemški viri poročajo, da se Mehika in Italija pogajata za izmenjavo petroleja ter svile. Mehika bi dajala Italiji dnevno 30.000 ton petroleja za 300 ton umetne svile. Zdi se, da si Nemci takega sporazuma žele, ker upajo, da bi po Italiji prišli do petroleja.

Japonska vlada je sklenila japonski denar odslej uravnati po ameriškem dolarju in ne več po funt-sterlingu, ker ni angleški denar zaradi vojne več tako trden kakor je bil.

17 ton ruskega zlata, ki so ga baje boljševiski poslali Nemcem, je po zadnjih angleških vesteh naloženega v holandskih bankah in ga bo Rusija porabila za svoje nakupe v Združenih državah.

Nemška vlada uradno zavrača vesti, da so bila posvetovanja kanclerja Hitlerja z ministri, poveljniki in voditelji stranke izrednega značaja. Tako pogajanja niso potrebna, ker je nemško stališče v sedanji vojni jasno in Nemčija ne bo stavila nobenih novih mirovnihi predlogov. Romunski prestolonaslednik Mihail praznuje danes 18. letnico. Pri tej priliki ga bodo oklicali za polnoletnega in bo postal prvi član senata in romunske Akademije.

Za guvernerja zasadenih poljskih pokrajin je kancler Hitler imenoval voditelja zasidskih Nemcev dr. Franka, ki je znan kot hud nasprotnik Slovanov. Za njegovega namestnika pa Seiss-Inquarta, ki si je pridobil nemški volni ladji zažgati za zasledbo Avstrije po Nemčiji.

Sofijska mestna občina je sklenila dati 60 milijonov levov za ureditev zavetišča pred zračnimi napadi in za nakup plinskih mask.

Ameriške mornariške oblasti v New Yorku so postrile straže pri obeh največjih parniških na svetu, pri francoski »Normandie« in angleški »Queen Mary«. Parnika sta zasidrana v newyorškem pristanišču. Zadnje dni so dobili obvestilo, da mislijo nemški vohuni ladji zažgati.

Italijanski listi prinašajo na prvih straneh govor nemškega zunanjega ministra Ribbentropa, a se združujejo sleherne pripombe. Prinašajo pa tudi uradno pojasnilo angleške vlade o tem govoru.

Nemški kancler Hitler je te dni sprejel tudi polkovnika Oskara Hindenburga, sina bivšega predsednika nemške republike maršala Hindenburga. Polkovnik je svojega očeta leta 1933 pregovoril, da je imenoval Hitlerja za kanclerja in s tem odprl narodnemu socializmu pot do oblasti. Polkovnik je Hitlerju izrazil bojazn vzhodnopruskih veleposestnikov zaradi napredovanja boljševikov proti zahodu.

V Parizu se je začela preiskava proti Paulu Ferdinandu, francoskemu napovedovalcu nemške radjske postaje v Stuttgartu. Ferdinand sodeluje pri propagandnih oddajah te nemške postaje in je obtožen veleizdaje ter bo najbrž obsojen na smrt.

Do bi pospešili spremembo nevtrlnostnega zakona, so v ameriškem senatu sklenili, da bodo govorili o tem vprašanju smeli trajati samo do

sodelovanja s Hrvaško kmečko stranko. Odtod je bil poslan poziv za sodelovanje našim organizacijam za samoobrambo, hrvaški kmečki in hrvaški mestni zaščiti, ki zelo srečno opravljata svojo nalogo. Nekatera mučna dejstva, v kolikor jih je bilo, se pojasnjujejo z delovanjem elementov, ki so igrali znatno vlogo za časa prejšnjih režimov in ki žele, da bi se vrnilo ono stanje, od katerega so oni imeli koristi. Podali smo celo vrsto dokazov o delavnosti teh elementov, ki hočejo izkoristiti ne-rede in jih izkoristiti, v kolikor ti elementi ne bi s tem celo želeli dokazati, da vlada na Hrvaškem zmeda in da je potrebno ponovno uvesti nasilni režim. Onim se je vendar v neki meri posrečilo s svojimi izzivaji izzvati spopade, toda ti so bili na mestu zadržani. Danes so vsi ti spopadi likvidirani. Mir vlada na Hrvaškem, tako v podeželju, kakor tudi v Zagrebu.

Dr. Krnjevič je končal z besedami: Smo na poti, da uvedemo nov režim po dvajsetih letih protihrvaškega režima. Treba je mnogo storiti in popraviti. V prehodni dobi, v kateri živimo, ni mogoče, da bi ne prišlo do neizbežnega odpora ljudstva proti onim, ki podpirajo ljudi, ki so imeli korist od prejšnjih režimov. Po zaslugi organizacije naše stranke preživlja Hrvaška to krizo zadovoljivo. Trdno sem prepričan, da bodo prizadevanja kronana z uspehom in da bo v kratkem času Hrvaška popolnoma obnovljena in konsolidirana. Z ozirom na pomembnost Hrvaške v okviru Jugoslavije bomo s tem sami videli tedaj tudi Jugoslavijo obnovljeno in močnejšo, to je novo in močno Jugoslavijo.

Vrhovni poveljnik nemške vojske na zahodnem bojišču

Berlin, 25. oktobra. o. Vrhovni poveljnik nemške vojske general Brauchitsch je včeraj dopotoval na zahodno bojišče ter si ogledal odsek v Posarju, zlasti tisti del bojišča, ki so ga Francozi pred tednom dni izpraznili. General je pregledal čete, ki so sodelovale v bojih na tem ozemlju ter odlikoval vse častnike, podčastnike in vojsake, ki so zasledili postojanke, katere so jim izpraznili Francozi.

Pariz, 25. oktobra. Snočnje poročilo francoskega vrhovnega poveljstva se glasi:

Danes je bilo več napadov na raznih točkah bojišča. Precej močni spopadi so bili ob jugozahodnem robu Warndtskega gozda, kjer je sovražnik napadel naše položaje, bil pa je s hitrim proti-

napadom odbit.

Francoski oddelki so včeraj v odseku vzhodno od Mezele uspešno napadli in pri tem zaplenili najnovejšo nemško strojnico ter zajeli nekaj nemških vojakov. Strokovnjaki zdaj natančno preiskujejo strojnico. Nemški napadi so pokazali, da Francozi niso po sistemu izpraznili vsega nemškega ozemlja, temveč da so obdržali nekatere točke, v katerih mislijo, da so posebno velikega pomena. Dalje na vzhodu ob reki Renu molijo zatisej edino nemški propagandni zvočniki, ki razglašajo francoskim vojakom: »Mi se s Francijo ne bojujemo«. Francoski vojski poslušajo to propagando kakor šalo. Toda ta šala traja že dolgo in si prizadevajo, da bi jo onemogočili.

Nemški zunanji minister je govoril:

Sedanje vojne je kriva Anglija, Nemčija hoče samo mir

Berlin, 25. oktobra. o. Nemški zunanji minister Ribbentrop, ki sicer ne nastopa velikokrat z govori, je sredi imel v Gdansk uobličen govor o sedanji vojni in o političnem položaju. V govoru je v glavnem izjavil:

Nemčiji je bila sedanja vojna vsiljena, ker Anglija ni pustila, da bi Nemčija s Poljsko mirno uredila vprašanje poljskega hodnika. Če bi se bilo to zgodilo, bi bila Nemčija priznala poljske meje ter sklenila pogodbo o nenapadanju za 25 let. Poljaki so po prizadevanju Anglije vse nemške ponudbe odklanjali in so šest mesecev izzivali Nemčijo ter ogražali njeno varnost. Potem so začeli celo napadati nemško ozemlje, zaradi česar je Hitler sklenil narediti red. Tri tedne pozneje je bilo Poljske konec.

Za red in mir v Vzhodni Evropi odslej jamčita Rusija in Nemčija. Glavni cilj narodnega socializma je vedno bil odprava versajške mirovne pogodbe. Vse do zadnjega je Nemčija razne spremembe dosegla brez krvi in Hitler se ni nikdar dotaknil življenjske koristi Anglije in Francije. Anglija pa je vedno nasprotovala Nemčiji ter preprečila že leta 1933 sporazum med Hitlerjem in Francijo. Nemčija ni od Anglije zahtevala drugega, kakor da spoštuje njene koristi na vzhodu, ter je bila pripravljena z Anglijo skleniti vojaško in obrambno zvezo. Ker Anglija ni hotela tega, se je Nemčija zvezala z Italijo, Japonsko in s svojim najnovejšim prijateljem boljševiško Rusijo. Ruski in nemški življenjski prostor se ne križata in so spori med Nemčijo in Rusijo za večne čase onemogočeni. Njune gospodarske potrebe se pa idealno izpopolnjujejo.

Z Združenimi državami nima Nemčija nobenih sporov in tudi s Francijo ne, saj ves francoski narod želi, da bi bilo vojne čimprej konec. Vojno so Franciji vsilili angleški agenti. Sedanja vlada je vojno že leta in leta proti Nemčiji pripravljala. Münchensko konferenco so predstavljali v svetu kot veliko mirovno delo predsednika Chamberlaina, kar pa ni res. Chamberlain je v München prišel samo zato, da bi vojno ne preprečil, marveč jo odložil.

Ni res, da bi Nemčija hrepenela po nadvladi nad svetom, marveč velja to za Anglijo. Nemčija nima v Evropi nikakih zahtev, saj je velika nemška država zdaj urejena, versajške krivice so odstranjene. Nemčija razpolaga na vzhodu z zemljo za naselitev celega rodu, nemške meje na severu, vzhodu, jugu in zahodu so nespremenljive. Od Anglije in Francije Nemčija ne zahteva prav ničesar, samo kolonije, kar je samo po sebi umevno. Politčne razmere v Evropi so se ustale samo po zaslugi Hitlerja. Neumna je Chamberlainova trditev, da sta Nemčija in Hitler kdaj prelomila

svojo besedo in da nemškim obljubam ni več verjeti.

Chamberlain je zavrnil Hitlerjevo ponudbo za mir, in smatra to ponudbo kot nemško slabost. Pokazal je, da Anglija hoče vojno proti Nemčiji, zato Nemčija ne bo prej odložila orožja, dokler za večne čase ne odstrani možnosti vsakega angleškega napada na Nemčijo in bo vojno z vsemi silami vodila do konca.

London, 25. okt. o. Angleška vlada je po Ribbentropovem govoru izdala kratko obvestilo, v katerem pravi, da je bil to govor za domačo uporabo in da ni v sedanji politični položaj prinesel nobene jasnosti, ker ni povedal tistega, kar je svet pričakoval: Kakšni so bližnji politični in vojni cilji Nemčije. Anglija in Francija se takim besedam ne bosta dali preslepiti in ne bosta pustili, da bi ju kdorkoli ločil. Nadaljevali bosta z vojno do končne zmage nad Nemčijo.

Angleški listi razpravljajo o Ribbentropovem govoru precej posmehljivo in pravijo, da je bil nejasen ter, da je Ribbentrop natančno ponovil tisto, kar je Hitler povedal v svojem zadnjem govoru.

Proti komu je naperjena pogodba med Anglijo, Francijo in Turčijo

Berlin, 25. oktobra. m. Glasilo maršala Göring »Essener National Zeitung« objavlja uvodnik, v katerem razpravlja o posledicah, ki bi jih za Vzhodno Evropo lahko imela ankarska pogodba. Uvodničar se sprašuje, proti komu je naperjena ta pogodba. Vsakemu človeku iz nevtrlnih držav je jasno, da Nemčija ne more napasti Turčije. Koristi Nemčije v Sredozemskem morju ni mogoče spodkopati s trditvijo, da bo Nemčija napadla katero od držav v Sredozemskem morju. Nemški napad na kako balkansko državo bi dvignil takoj na prizorišče Italijo, katere koristi na tem področju je Nemčija že zdavnaj v popolni meri priznala.

List nadalje ugotavlja, da je čisto neutemeljena trditev, da je prijateljstvo zahodnih velesil s Turčijo ovira proti nemškemu napadu. London in Pariz mislita, da bosta s to pogodbo mogli izvesti pritisk na Italijo.

Nemške podmornice so potopile tri manjše angleške parnike kakih 100 km od Gibraltarja. Zaradi tega so angleške oblasti izdale stroga določila za nadzorstvo v Gibraltarski ožini, da se ne bi podmornice kako pretihotabile v Sredozemsko morje.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 25. oktobra.

Živo srebro je bilo davi pod ničlo

Nagli vremenski preobrat, ki smo ga doživeli včeraj, je prinesel s seboj zmeren in zdrav mrz. Po hribih je ob zadnjem deževju padlo precej snega, ponekod do višine 600 metrov. Planine so do dobra pobeljene z njim in verjetno letos ne bodo več dosti izpreminjale svoje slike. Davi ob 7 je živo srebro v toplomeru, v vremenski hišici v Zvezdi, prvič v letošnji jeseni obstalo na ničli. Vremenska postaja na letališču pa je davi zabeležila celo že prvi padec živega srebra pod ničlo. Toplomer je kazal 0,8 stopinj pod ničlo. Po ljubljanski okolici so bile davi vse luže in mlake, ki so ostale še od zadnjega deževja, prevlečene s tanko ledeno skorjo. Ker je bilo snoči vedno in hladno vreme, so se vrtnarji zbal za razne jesenske rože in jih hiteli pokrivati, toda njihov strah pred slano se ni uresničil, kajti gosta, nizka megla, ki se je davi vlegla nad Ljubljano in okolico, ni dopustila, da bi se po vrtovih in travnikih naselila megla.

Pokopališče pri Sv. križu je oživelo

Še teden dni nas loči od praznika mrtvih, ko se bomo s pobožno mislijo in molitvijo spominjali naših rajnih, okrasili njih grobove s cvetjem in prižgali na njih sveče. Pokopališče pri Sv. Križu je že oživelo; grobove je treba opleti, nasaditi nove cvetlice, pripeljati svežega peska in prsti, da bodo na praznik mrtvih čisti in lepi, kakor je lep in čist naš spomin na one, ki v njih počivajo. Pred pokopališčem in na pokopališkem dvorišču stoji ves dan truma ljudi, mladih in starih, z samokolicami, motikami, lopatami in grabljicami. Vse vrste obrazov opazijo med njimi, nedo- rasle otroke, upognjene žene, brezposelne delavce, dijakne in celo visokošolce. Vsakega obiskovalca ustavijo, najmanj pet se jih zgrne okrog njega: »Gospod, ali bo treba popraviti grob?« Kdor ni prišel s tem namenom na pokopališče, se jih s težavo otrese, kdor pa ima res namen olepšati grob svojih dragih, težko izbere enega od njih, kajti konkurenca je huda in borba za zaslužek brezobzirna. Ne pridejo vsi na račun, še oni ne, ki znajo uporabljati komete, kajti mnogi obiskovalci prinesejo motike in grablje od doma in kar sami opravijo potrebno na svojih grobovih. Le pesek je treba pripeljati, tu pa je zaslužek le par dinarjev in še pri teh je treba mnogokrat popustiti. Zadnje dni pred Vsemi svetimi bo nekoliko boljše, tedaj bodo obiskovalci pritisnili v večjem številu in cene delovni sil popravilcev grobov se bodo lahko dvignile, ker bo povpraševanje večje. S tem se tolaži vsak od njih, ko mora zdaj po ure in ure čakati, da pride na vrsto s svojo samokolico.

Drobna kronika

Zrtev dela. Ljubljanska bolnišnica je sprejela od včera do danes več ponesrečencev, ki jih je zadela neizogibna izvrševanja njihovih poklica. — Iz Višelnice pri Gorjah se je zatekel v bolnišnico 32-letni posestnik Jan Franc, ki mu je cirkularna razmesarila desno roko. — Delavcu Iv. Skratelj je v predilnici v Skofji Loki zgrabil stroj in ji občutno poškodoval levo roko. — 17-letnemu trgovskemu pomočniku Jožetu Avsecu, ki je zaposlen pri trgovcu Kobiju v Notranjih Gorah, je valjar zmečkal prste na desni roki. — Z nožem v hrbet je snoči na Vidovdanski cesti nekdo zadel 37-letnega zidarskega pomočnika Ivana Skrka iz Ljubljane. Napadalec je znan in ga je že zgrabila roka pravice. Skrk ima precej nevarno poškodbo in so ga morali prepeljati na kirurški oddelek v bolnišnici. — 59-letnega upokojenega rudarja Franc Brodarja iz Dol pri Moravcih pa je že pred mesecem dni nekdo udaril s kolom po glavi. Brodar se za poškodbo ni dosti zmenil, zdaj pa so nastopile komplikacije in se je moral zateči v ljubljansko bolnišnico. Njegovo stanje je precej nevarno.

Truga je padla na nogo in jo prelomila triletnemu posestnikovemu sinu Skrabarju iz Matene. Dečka so pripeljali v ljubljansko bolnišnico. — 8-letni delavec sin Mohar Stanko iz Zgornjega Kašlja pa si je pri igri zlomil desno nogo.

Cigani krađejo po notranjskih vaseh. Ciganska nadloga na deželi se čedalje bolj občuti. Zlasti na Notranjskem se zadnje čase klatijo skupine cigánov, ki jih ljudje komaj odganjajo od praga. Ciganke z otroki hodijo po hišah in opredujejo, kje bi se izplačalo kaj odnesti, zvečer pa se zbero moški in hitro organizirajo v lovo. Tako so v eni preteklih noči zagrežili cigani celo vrsto vlovov v raznih notranjskih vaseh. Najprej so obiskali hišo posestnika Josipa Brenteca na Rakitju. Odnesli so štiri nove obleke, površnik, hlače, precej perila in še nekaj gotovine, tako da ima okradeni posestnik okrog 3000 din škodo. Ohrabljeni po tem prvem podvigu so skušali vlomiti še v dveh bližnjih hišah, toda tu jim sreča ni bila mila. Več

sreče so imeli pri posestniku Antonu Cimpermanu v Topolu v begunjski občini. Tu so odnesli dve obleki, dva ženska plašča, dva hubertusa, fantovski stroj, več perila, dve srebrni verižici in celo vrsto predmetov, ki so potrebni za ureditev mrtvaškega odra. Kaj bodo cigani počeli s temi predmeti, je res uganka. Cimperman je utrpel okrog 5000 din škodo. Od Cimpermana so ciganski vlomilci krenili na Goro pri Begunjah, kjer so se oglasili pri posestnici Mariji Zalarjevi. Tiho so se spazili v hišo in odnesli tri moške in dve ženski obleki, par novih čevljev, več perila, tako da ima Zalarjeva okrog 2500 din škodo. — Orožniki so kmalu ugotovili, kateri cigani so zagrešili te vlohe. Bili so to brata Deranja in Mirko Hudorovič ter Andrej Levakovič. Patrone posle za to cigansko tatinstvo trojico opravičljiva ljubica Marka Hudoroviča in stara ciganka Ljuba Hudorovičeva. Orožniki in ciganski tolpi na sledu.

Izredno mnogo krompirja so danes pripeljali v vozni na ljubljanski žilvski trg. Toliko kakor danes, ga še ni bilo na trgu v jesenski sezoni. Ves prostor na Sv. Petra nasipu od Zmajškega mosta pa tja do gostilne »Fajmošter« je bil poln vozov krompirja v vrečah. Kmetje so si izbrali prav za prav neroden čas, da so pritisnili s krompirjem na tako visok datum v mesecu, vendar se je kljub temu kupčija še kar dobro razvijala. — Cena krompirja na debelo se je gibala okrog 1,25 din za kilogram.

Vsesvetska akcija

Vsi ljubljanski uradi in zavodi ter podjetja so od vsesvetske akcije dobili povabilo za zbiranje odkupnin od razkošja na grobovih in prid mestnim revežem. Hkrati so vsa predstojnišva naprosena, da napravijo sezname vseh tistih uslužbencev, ki so se odkupili od razkošja, in jih čim prej pošljejo pisarni vsesvetske akcije v pritišču Mahrove hiše. Upamo, da bo javno in privatno uslužbenstvo znalo upoštevati olajšavo pri odkupninah in gotovo storilo svojo dolžnost, da svojo pieteto združi z dobrim delom za mestne reveže. Po vsem mestu tja do skrajnih meja mestne občine so tudi že razširjeni lepaki s povabilom župana dr. Jura Adlešiča, naj prebivalstvo počasti rajne z dobrimi deli in se odkupi od razkošja na grobovih in korist mestnim revežem. Posebno zanimivi in poučni so v županovem razglasu podatki o uspehih mestnih dobrodelnih zavodov v stari cukrarni, ki pač najprej pričujejo dokazujejo, kako koristno je bil uporabljen denar, ki so ga Ljubljančani zbrali za reveže pri lanskii vsesvetski akciji. S prehodnim otroškim domom smo naglo odpravili nadležno beračenje otrok in jih spet pripeljali na pravo pot k poštenemu zaslužku. Ta splošno koristni zavod je pa vedno prenapolnjen in misliti moramo že na povečanje. S stroški zanj bo pa ljubljansko prebivalstvo prihranilo velike izdatke, ki bi jih moralo plačevati, če bi se ti otroci izgubili in postali stalni gostje kaznilnic, bolnišnic, ko bi odrasli in ogrožali premoženje in življenje Ljubljančanov. Kar se pa tiče koristi mestne kuhinje za najbednejše v stari cukrarni, ki je darovala odraslim revežem in njih družinam ter ubogim otrokom blizu 80.000 kosil in večerj ter reveže tudi prenočevala in očiščila, pač ni treba še posebej dokazovati njenih mnogoterih koristi za Ljubljančane vseh slojev. Da bo pa mogoče mestne humanitarne zavode v stari cukrarni vzdrževati in povečati ter dopolniti, so potrebne še zelo velike vsote, ki jih je mogoče zbrati samo s pomočjo občanov. Privatna dobrodelnost ima tu najlepše polje delovanja in gotovo na pokopališču ne bo groba brez sveč in vence vsesvetske akcije, zlasti pa več z razkošjem prekritih bogate grobnice, brez belozelenih sveč in preproštih vencev vsesvetske akcije ne bodo več zbujale splošnega ogorčenja in trpkih opazk. Celotno na pokopališčih drugih krajev in mest je bilo lani dosti sveč in vencev ljubljanske vsesvetske akcije, zato pa izjeme v našem mestu ne smejo kvariti slovesa o zlatem srcu Ljubljane. Vsi dobrotniki revežev so prav toplo naproseni, naj na nakaznice zabeležijo svoje ime in naslov, da bo Vrhovni socialni svet poznal vse dobrosrčne Ljubljančane in spoznal tudi vse izjeme.

Filmi

»Gusar Lafitte« (Matica). V neskončni vrsti filmov o morskii razbojnikih se to ameriškano delce razlikuje od ostalih s tem, da hoče temeljiti na ideji: vsebina je zajeta iz bojev za osvoboditev Amerike izpod angleške oblasti. Tedaj sta se proslavila morskii razbojnika Lafitte. Ker je film režiral sloviti Cecil de Mille, je jasno, da bomo v njem imeli opravka z lepimi skupinskimi prizori, tako da se zdí, da je film narejen zlasti zaradi njih. Omembe vredna je igra Fred. Marcha, sicer pa je stvar blede.

Svojo teto umoril Cirnski Franc obsojen na dosmrtno ječo

Celje, 24. okt.

Storilec groznega zločina v Brežicah je prejel danes ob pol 7 zvečer svojo kazen. Cirnski Franc je bil obsojen na dosmrtno ječo in na trajno izgubo častnih državljanskih pravic. Se pred koncem razprave je Cirnski zakričal na ves glas sodnikom, da ni kriv, kakor je bil vztrajal v teku vse razprave. Zaslišanih je bilo veliko število prič, ki so sicer videle solze v njegovih očeh, njegovo obupano in jokajočo ženo Veroniko ter ihtitega 7 letnega otroka, pa so pričale zanj oboježljivo.

Ob pol 4 popoldne je predsednik prebral pismene izjave posameznih prič, orožniške prijave in pismo o glasu. Cirnski je pazljivo sledil branju in bil popolnoma miren. Ob pol 5 je bilo zaključeno dokazovanje, naka je spregovoril državni tožilec in v ostrem govoru vztrajal pri obtožnici ter predlagal najstrožjo kazen za zločin, ki zasluži še posebno popolno izpolnjevanje kazenske pravice, ker je storil Cirnski zločin nad svojo sorodnico — teto — naklepoma in iz koristoljublja ter zaradi svoje trdovratnosti. Cirnskega branilec dr. Ogrizek je v 40 minutnem temperamentnem govoru pobijal obtožnico in navajal vse okolnosti, ki bi utegnile prepričati, da je težko izreči nad Cirnskim sodbo, da je izvršil umor, temveč da gre verjetno le za uboj. Ganljiv je bil prizor, ko je sodni dvor vstal, Cirnskova žena in sinček pa sta pokleknila pred sodnike in zakričala na ves glas, da oče ni kriv.

Tako se je končala tragedija družine, ki je imela nekdanj svoje posestvo. Je to zgodba, ki se res tako pogosto ponavlja pri nas. Preužitek, kovanje naših posestev, pohlep po zemlji, vse to spravlja toliko družin v nesrečo. Cirnski je imel lepo posestevce, imel je na preužitku svojega očeta in mater, pa je kupil zadolženo posestvo z dvema preužitkarjema, ker je to dobil za 45.000 dinarjev. In to mu je uničilo obe posesti, uničilo bodočnost njegove družine. Ta primer, kakor mnogo drugih pri nas, naj bi bil glasen klic oblasti, da bi prepovedala nakupovanje prezadolženih posestev, zlasti s preužitki, ako za to ni potrebe in možnosti, da bi nakup posestva nudil kupovalcu korist.

Opustitev starega mestnega pokopališča je dokončna

Maribor, 24. oktobra.

Ker se v zadnjem času v nekaterih časopisih vedno znova ponavljajo glasovi, naj bi se vsaj en del starega mestnega pokopališča v Strossmajerjevi ulici ohranil, je bilo mestno poglavarstvo primorano izdati sledeče pojasnilo:

»Ker se glede starega mestnega pokopališča v Strossmajerjevi ulici v časopisu pojavljajo netočne vesti, je mestno poglavarstvo primorano, da mariborsko prebivalstvo točno informira o tozadevnem dejanskem stanju. Mestni svet mariborski je s odločbo z dne 6. februarja 1914 odredil zatvoritev pokopališča. Končna odstranitev vseh spomenikov, križev, ograj itd. pa bi se morala izvršiti po 40 letih. Mestni svet si je takrat pridržal pravico, da končno opustitev pokopališča lahko odredi tudi prej. Te pravice se je mestni svet mariborski iz sanitarnih, posebno pa iz regulacijskih ozirov tudi poslužil ter v seji dne 6. decembra 1928 skrajšal rok do 1. januarja 1940. Ker je ta sklep pravomočen in končno veljavno potrjen od banske uprave, se mora pokopališče s 1. januarjem 1940 končno veljavno opustiti, to se pravi, da s tem terminom prenehajo vse pravice privatnikov na tem pokopališču in da se po tem terminu odstranijo vsi spomeniki, križi, ograje itd. Vzdrževanje grobov po tem terminu je torej nemogoče in nedopustno. Istotako ne bo mestno poglavarstvo po tem terminu moglo dovoljevati ekshumacij, ker je mestno poglavarstvo vezano na pravomočni sklep mestnega sveta.«

Drobne

Zagreb, 25. okt. Konferenca jugoslovanskih škofov se je včeraj začela v Zagrebu pod predsedstvom zagrebskega nadškofa dr. Stepinca. Zasedanja se udeležujejo vsi škofje, kakor tudi papeški nuncij Ettore Felici. Škofje se bodo bavili zgolj z notranjimi vprašanji katoliške Cerkve v državi, zlasti pa z vprašanjem verskega pouka. Konferenca bo trajala do petka.

Dubrovnik, 25. okt. Tudi dubrovniški učitelji so se spuntali Jugoslov. učiteljskemu združenju. Posnemali so zgled svojih splitskih tovarišev in sklenili izstopiti iz osrednjega združenja ter pristopiti v Hrvaško učiteljsko združenje. Poslali bodo tudi posebno poslanstvo v Zagreb, da bo položilo vence na grob hrvaških mučnikov ter izrazilo hano dr. Šubašiću svoje pozdrave.

Petrovgrad, 25. okt. Zaradi nemirov je morala biti razpuščena skupščina stranke SDS v Petrogradu. Dva bivša pristaja stranke in stalna

Nemiri na zagrebski univerzi

Zagreb, 25. okt. Včeraj je prišlo na zagrebskem vseučilišču do nemirov. Na univerzi so se namreč pojavili levičarski akademiki, ki so razširjali neki levičarski list. Takoj nato so se pojavile skupine desničarskih akademikov frankovcev, ki so hoteli razširjanje lista preprečiti. Vročekrvni akademiki so si bili kmalu v lasih. Začel se je splošen pretep, pri katerem pa niso žvignale samo palice, temveč so pokali tudi samokresje. Policija je bila obveščena o dogodku in je poslala takoj večje število stražnikov pred univerzo. Prav tako je bilo odposlan tjakaj močan oddelek mešanske zaštite, ki je obkolil vseučiliško poslopje. Slednjič, ko nemiri niso prenehali, pa je ta oddelek celo vdrl v poslopje in naredil red. Rekevalci so odpeljali v bolnišnico štiri akademike, ki so bili precej nevarno ranjeni. Rektor univerze je nato odredil, da se poslopje zapre za en dan.

Zagrebski listi posvečajo dogodku posebne vrste pozornost. Spravili so na dan vprašanje odgovornosti vseučiliških oblasti, ki so prav tako odgovorne za dogodke, kakor je odgovorna pri drugih dogodkih kje zunaj izvršna oblast. Listi pravijo, da ima univerza svoje ukrepe, s katerimi lahko zatira neljubne dogodke na univerzi, toda brzokone jih bo težko izvajati, saj so bili celo nekateri profesorji, ki so ščuvali akademike na boj ter organizirali posebne bojne enote med njimi. Javnost zahteva, da se vseučilišče uredi za svetistične znanosti, ne pa za popriške bojeve med akademiki. Posebno ni to primerno za sedanje čase, kar se tiče našega ugleda na zunaj, niti ni dogodek prijeten za oziroma, v katerem se izvaja sporazum in organizira nova banovina Hrvatska. Nastop mešanske zaštite pa kaže, da bo oblast skušala vsak nadaljnji poskus nemirov zatreti.

Kaj pravijo nemška manjšinska glasila o načrtih za preseljevanje Nemcev iz jugovzhodne Evrope

V Zagrebu izhaja nemški tednik »Deutsche Nachrichten« in je menda namenjen slovenskim Nemcem. Ta list se bavi v zadnji številki s pisanjem časopisa o izseljevanju nemških manjšin v Nemčijo, kakor je bil to namignil Hitler sam. List ni zadovoljen s pisanjem jugoslovanskega časopisa in pravi, da bi morala Nemčija, če bi hotela izvesti svoj program preseljevanja po zamislih časopisa, izprazniti vso Štajersko, Tirolsko in Vorarlberško. List pristavlja k temu, da vprašanje preseljevanja Nemcev ne bodo rešila uredništv listov. To bo le naloga zunanjih ministrov prizadetih držav, ki bodo morali reševati to zapleteno vprašanje pač z dolgi razpravami in v dolgih rokih. Nikjer ni po mnenju lista bilo rečeno, da je postalo vprašanje preseljevanja jugovzhodnih Nemcev že aktualno. List celo pravi, da ni koristno razpravljati o tem vprašanju in da razna namigavanja v časopisih ne bodo omajala nohenege Nemca. Vsi taki predlogi in razpravljanja so le plod pobožnih želja. Tako ta list.

Podobno pa se izraža tudi »Slavonischer Volksblatt«, ki pravi, da v Hitlerjevih izjavah o preseljevanju ni bilo nič točnega rečenega o preseljevanju nemških manjšin iz jugovzhodne Evrope. Prav tako ni nič podrobneje znanega o tem, katere skupine se bodo v celoti ali pa katere skupine bi se morale delno seliti v Nemčijo. Ni znano, da bi merodajni krogi v Berlinu o tem vprašanju že naredili kak merodajen sklep. To vprašanje zavisi v prvi vrsti od Nemčije ter od držav, v katerih prizadeje manjšine žive. Gotovo pa je, da prihajajo pri tem v poštev tiste skupine nemške narodne manjšine, ki so raztresene in niso sposobne, da bi se upirale raznarodovanju. Strinjenim skupinam nemške manjšine je dana vsaka možnost, da se upira slehernemu tujemu vplivu in s tem odstrani bojazen, da bi se izneverila svojemu narodu.

Iz vsega tega pisanja se očitno vidi bojazen nemške manjšine, da bi jo zadela usoda baltičkih Nemcev, ki so morali zapustiti svojo domovino in se preseliti v rajh. Zato skušajo glasila nemške manjšine vprašanje preselitve označiti kot neaktualno, da bi ublažila vtis, ki ga je med jugoslovanskimi Nemci povzročila vest o preseljevanju njihovih baltičkih severnjakov.

podpornika vseh prejšnjih režimov, dr. Miša Matič in dr. Došen, sta sklicala zborovanje. Ko pa je dr. Došen govoril, je prišel na zborovanje njegov politični nasprotnik s skupino 200 ljudi in začel ugovarjati dr. Došenu, češ da nima pravice sklicevati zborovanje pod naslovom SDS, katero je bil zapustil in podpiral vse diktatorske režime, in zakar še ni dobil »odpuščanj« od vodstva stranke. Policija je nazadnje posegla mednje in razpustila zborovanje.

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

»Lead, kindly Light... Da, da, takole bo...«

Kar na lepem eta se oba znašla v polglasnem petju. Potem pa eta se nenadno ustavila in prašnila v hrupen smeh:

Jerry se je smejal:

»To eva bila tepca tedaj, kaj!«

Preden eta mogla kaj naprej govoriti, je planil v sobo deček in ustavil njun pogovor. Zavpil je:

»Otroci vas čakajo, fahter!«

Jerry mu je odgovoril:

»Naj malo počakajo, takoj bom tam.«

Fant je planil skozi vrata, Rocky pa je vprašal tovariša:

»Kakšna razbojniška družina pa je to? Pa ne tolpa gangsterjev, ki ti zbiraajo za cerkev?«

Jerry se je naemehnil:

»Ne, ne. Kaj se bojiš, da bi ti konkurirali?«

Rocky se je zarežal, Jerry pa je pojasnjeval:

»Ni nič hudega. Samo nekako zabaviš me jim uredil, da se jim ni treba potikati po cestah.«

»Torej otroška igralnica, ali nekaj takega, kaj?«

»Ne samo otroška. Je tudi za starejšje fante.«

»Čemu pa za te?«

Jerry je prijatelja ob tem vprašanju reeno pogledal:

»Da ne bi zašli na elaba pota...«

Rocky se je spet nasmejajal:

»In da bi postali dobri... kakor jaz, kaj father?«

Rocky se je norčeval, toda Jerryju zdaj ni bilo do šale. Stopil je k prijate-

liu, mu položil obe roki na ramo, mu pogledal v oči in dejal:

»Rocky — zate sem ta leta veliko molil...«

Rocky se je spet zasmejal:

»Jaz sem pa delal pokoro in se kesal — v zaporu. Bilo je prelepo...«

Spet je zmignil z rameni po svoji nerovni navadi, ki jo je bil pridobil po ječah, potem je vstal:

»Iti bo treba. Pozdravila sva se...«

»Kaj misliš zdaj začet? Ali boš hodil po starih potih dalje?«

Rocky ni maral odgovoriti naravnost, marveč je dejal samo:

»Ostaj bom tu, v mestu, dokler ne opravim nekega posla, ki me še čaka.«

»Kaken posel, če mi lahko poveš?« je vprašal Jerry.

Toda Rocky ni hotel vprašanja slišati in je odgovoril samo napol:

»Moram nekoga najti.«

Jerry se ni dal odgnati, marveč mu je predlagal:

»Dobi si sobo kje tod v sosesčini. Lepo bi bilo, če bi imel poleg sebe takega starega prijatelja, kakor si ti.«

Preden je Rocky kaj odgovoril, eta prijatelja vstala in se namerila iz sohe. Preden eta prišla do vrat, je Jerry de-

»Veš kaj, zdaj ne utegnem dosti govoriti. Počakaj me v sobi, dokler ne opravim s svojimi fanti. Potem jo skupaj mahneva v mesto.«

Rockyju sicer ni bilo do čakanja, toda ker ga je prijatelj prošil, mu je ustregel ter sedel nazaj za mizo.

Jerry je naglo odšel ven, odkoder je bilo že slišati vpitje nepotrpežljive družine, ki ga ni mogla pričakati. Rocky je čakal v sobi. Začelo so ga obhajati različne misli, ki so mu kakor nevihta drvele po možganih.

Reel Tisto, kar je bil dejal prej Jerryju, niso bile prazne besede. Sklenil je bil, da bo poiskal samo tistega človeka, ki je imel njegov denar, potem pa bo izginil iz mesta. Za zmeraj.

Vee, kar je doživel po prihodu iz ječe, zlasti pa erečanje z Jerryjem, ga je tako prevzelo, da je sklenil končati s etarim življenjem, izginiti in kje drugje postati drugačen človek.

Toda že sama njegova navzočnost je vplivala na Rockyja tolažeče, pomirljivo in vzpodbudno. Videl je, da je mogoče biti drugače, kakor pa je bil on, da je mogoče biti erečen tudi v poštenju in ekromnosti, morda bolj erečen, kakor pa je bil on z vsemi svojimi stoliščji in razburjenji!

Ta oddih v mirni duhovnikovi sobi mu je tako dobro del, da bi se bil najraje nasonil in zadremal — za dolgo...

Toda brž se je vrnil Jerry, ga vrgel pokoncu, vzal klobuk, potem pa eta jo skupaj mahnila v mesto.

IV.

Jerry in Rocky eta hodila po ulicah veselo in razposajeno, kakor se spodobita starima tovarišema, ki eta se dobila po dolgi letih in eta spet enkrat lahko taka, kakor eta bila v mladih dneh. Ljudje eta se ponekod začudeno ozirali, ko so videli mladega duhovnika tako glasnega. Zdelo se jim je nerazumljivo, kako da more tudi duhovnik biti vesel.

Znanci eta Jerrya epošljivo pozdravljali in Rocky eta je čudil, koliko ljudi je mladega kaplana v mestu poznalo. Vsi eta ga radi imeli, to je bilo videti iz pozdravov in iz nasmevov, s katerimi eta ga odgovarjali.

Nekaterim eta se zdelo čudno, eta kom Jerry hodi in kje eta tega elegantnega neznanca pobral. Toda, ker je Jerry bil eden tistih današnjih duhovnikov, ki verdo, eta morajo božje mreže metati po veod, eta niso epraševali, čeprav bi bili za katero drugo reč to storili.

Jerry je bil visoke postave, veselega, prijaznega obraza, razumnega pogleda, samozavesten in ekoraj robot — pravo nasprotje malo nizkemu Rockyju, čigar obraz je bil nemiren, pogled oster in nezaupljiv. V očeh mu je neprenehoma sijala prežeča opreznost in napeta pažnja. Njegove poteze eta bile ostre, kakor z nožem zarezane. Le zdaj pa zdaj je eta napeti izraz na njem odnehal in čez obraz eta mu je razlil eproščen, vesel smeh.

Dalje eta eta hodila, bolj eta bil zadovoljen, eta eta tako po naključju našel Jerrya eta eta govoril z njim. Saj eta eta eta človekom vendar vezala vsa daljnja, pisana mladost.

Rocky in Jerry eta bila enakega pokreka: oba etaova preproštih ljudi po tistem starem predmestnem vzorcu: oče pianec eta eobotah, mati perica. Denarja nič, časa za vzgajanje otrok tudi ne, siromaštvo, etikaeta...

Ni bilo čudno, da eta eta fanta morala eta zgodaj začeti brigati eta sama zase. Malo eta bila tega kriva revščina, malo pa pomanjkanje nadzorstva. Bila eta brž samostojna v vsem in kmalu tako odrasla, eta eta eta materini eta očetovi grozeči roki eta eta amejala.

Skrbela eta zgodaj sama zase in eier eta tako, kakor eta najlaže ekrbiti: brigala eta eta, da eta dobila v roke tisto, kar eta bili drugi nabrali zase, eta eta jima ni bilo treba preveč truditi.

Rocky eta bil kmalu do kraja v krempljih pokvarjenecv eta zločincev,

Ponarejevalec Zupet obsojen na 3 leta

Pred dvema letoma pobelega kaznjenca so odkrili nedavno v zemunski bolnišnici. Dobroslov Veljkovič je bil že od mladih nog tat. Zaradi večje pregrehe je bil enkrat obsojen na štiri leta ječe, toda iz zapor je pobegnil in se skrival po raznih krajih. Izdajal se je seveda pod drugimi imeni. Ob neki priliki je ukradel nekemu delavcu knjižico na ime Radisava Pavloviča, katero je porabil celo pred sodiščem, ko je bil obsojen zaradi pretepa. Tedaj je dobil niso razkrinkali. Pač pa je postala zanj usodna bolezen, zaradi katere se je zatekel v zemunsko bolnišnico. Ko se je že skoro pozdravil, se je pa uprava bolnišnice zanimala, kako je z njegovim imovinskim stanjem zaradi poravnave računa. Povprašali so v njegovo občino in dobili odgovor, da je Radisav Pavlovič popolnoma zdrav in da dela v rodni vasi. Tedaj je bil Veljkovič razkrinkan. Moral je v zapor, kjer bo odsedel še vsa preostala kazen, povrh mu bodo naložili še novo kazen zaradi pobeга in nekaterih tavin.

V srbski ligi pa je najboljši Rajlić (Slavija, Sarajevo) 8 golov, po 6 golov so dali Šalipur (Slavija Sarajevo), Petrović (Jugoslavija), Simonović (Gradjanski), po 5 golov Velker (Vojvodina), Pašineki (BSK) in Borović (Bata), po 4 gole Bežović (BSK), Vujadinović (BSK), Živković (Jedinstvo), Hričko in Janjić.

sovražil je starko ter ji škodoval, kjer je le mogel. Nazadnje revici ni preostalo drugega, kakor da je začela k sosedom hoditi na dnu. Večkrat je pripovedovala ljudem, da jo bo Letonja še ubil. Njena slutnja se je res uresničila. Ko so jo našli mrtvo, je sum zločina takoj padel na Letonjo ter so jo ga prišli. Niso pa mu mogli ničesar dokazati, ker je imel mož alibi. Takrat, ko se je zločin pripetil, je bil on zaposlen daleč proč v svojem gozdu pri spravljanju drv. Za pričo je imel svojega hlapca Janeža Nerata. Tako je Letonja brezskrbno pričakoval razprave, ki naj dokaže njegovo nedolžnost ter ga reši ječe. Nekaj dni pred razpravo pa je prišel nepričakovan preobrat. Državno tožilstvo je dobilo pismo brez podpisa, v katerem se obvešča, da stare Neže Lubej ni ubil Letonja, temveč njegov hlapec Nerat. Ta je bil na podlagi tega aretiran ter je priznal, da ga je Letonja pregovoril, naj starko ubije ter ga je poslal iz gozda na pašpot, po kateri je Lubejeva šla domov. Tam jo je ubil z železnim teleznikom. Letonja mu je obljubil 1000 din nagrade, katere pa mu potem ni izplačal. Na podlagi tega priznanja se je potem vršila razprava, na kateri sta bila oba zločincea obsojena. Ker se je državni tožilec pritožil zaradi prenizke kazni, je kasacijsko sodišče sedaj isto zvišalo.

Na plenarno sejo Vrhovnega socialnega sveta za vsesvetsko akcijo, ki bo danes, v sredo ob 17 v sejni dvorani mestnega poglavarstva, so povabljene zastopnice in zastopniki vseh dobrodelnih organizacij, vendar s je pa lahko zgodilo, da kako vabilo ni bilo dostavljeno, in zato prosimo, naj se te važne seje udeležijo prav vi, ki s svojim sodelovanjem pri vsesvetski akciji hočete pomagati mestnim revežem. Predvsem pa prosimo, naj se seje zanesljivo udeležijo župni uradi zaradi organizacije oddaje svetč in vencev pred vsemi ljubljanskimi pokopališči, torej razen pred pokopališčem pri Sv. Križu tudi pred pokopališčem v Štepanju vasi, v Dravljah in na Viču in na Navju. Ker so lani z res mladeniškim idealizmom pri vsesvetski akciji pomagali naši skavti, jih vabimo, da pošljejo na sejo vsi stegi svoje zastopnike, prav tako tudi druge mladinske organizacije, ki bi s svojo pomočjo vsesvetski akciji rade pokazale svojo vneto za počastitev rajnih z dobrimi deli. Tako so lani vsesvetski akciji izkazale prav izdatno pomoč čete naših vrlih gasilcev in prav tako tudi bojevniške organizacije, da se golovo tudi letos z vso pripravljenostjo zanesljivo udeležijo današnje seje.

Sreda, 25. oktobra ob 20: »Celjski grofje«. —
Gostovanje mariborskega gledališča.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Virginio Gayda - najpridnejši italijanski časnikar

Mož, ki napiše vsak teden 50 do 60 tisoč besed in ki mu ni treba nositi svojih člankov v cenzuro

Gotovo ga danes ni časnikarja, ki bi imel toliko bravcev, kakor po vsem svetu znani italijanski časnikar Virginio Gayda. Tudi pri nas skoro ne mine dan, da ne bi izšel v dnevnem časopisu vsaj krajši članek, ki je prišel izpod peresa tega proslulega časnikarja.

Celo časnikarji iz raznih držav si morda tega moža čisto drugače predstavljajo, kakor pa je v resnici. Mnogi menda mislijo, da je to človek visoke postave, plešast, širokih ust, svetle brade, močnega glasu in črnih ognjenitih oči, vedno oblečen v fašistično uniformo, vedno dobro razpoložen in človek stisnjenih pesti... Toda, kdo si predstavlja Gayda tako, nima prave slike o njem. Dopisnik angleškega lista »Daily Express«, ki ga je ta človek posebno zanimal in je zato zaprosil za sprejem pri njem, ga popisuje nekako takole:

Gayda kot človek

Virginio Gayda je človek srednje visoke postave in nemirnih svetlomodrih oči, ki se živahno bleste za očali. Nosi svetle brke, ki so že kar nekoliko porjavile od neprestanega kajenja, mu pokrivalo tanko zgornjo ustnico. Gayda me je sprejel v neki veliki dvorani, v kateri je bila oprava vsa iz orehovine. Slog te oprave je iz 18. stoletja. Sedel je za pisalnim strojem, na katerem mu zelo hitro igrata oba kazalca. Njegovo lice je nemirno, radovedno. Gayda zelo pogosto svoje članke narekuje, druge pa spet izredno hitro piše sam na stroj. Njegova široka pisalna miza je preplavljena z najraznovrstnejšimi podatki in časopisi, ki leže tam v sistematičnem neredu.

Gaydin glas je cvileč in neprijeten. Sploh je ta časnikar zelo nezgovoren. Kolikor mi je znano, je k njemu še malokdo prišel po kakšne izjave. Jezik se mu bolj razveže le tedaj, kadar igra bridge in se to le, če se mu družba dopade in samo takrat more biti tudi duhovit in strupen.

Na videz je tak kot kak duhovnik, toda dolga leta, odkar se že bavi s časnikarstvom, so mu zapustile pečat tistega, kar je značilno za vsakega časnikarja. Ne želi, da bi o njem ne govorili, ne želi, da bi bil neopažen človek. Način, kako nosi klobuk, kakor tudi svoje mehke erajce, pa izdajajo njegov poklic. Videl sem ga nekoč v sivozeleni marogasti obleki s poklofanim klobukom in modro ovratnico s srebrnimi progami.

Njegov največji časnikarski uspeh

je dosegel tedaj, ko so bile uveljavljene znane gospodarske sankcije proti Italiji za časa abesinske

vojne. Tedaj je napisal članek pod naslovom: »Sankcije vodijo v vojno«. Pravijo, da je Gayda v tem času dosegel višek v zgražanju, višek, ki se mu je pozneje le redkokdaj še približal. Članek je imel namen prepričati evropske državnike, da se je Mussolini trdno odločil odrezati kos »kolonialne torte«, in da se bo vsakdo, kdor bi ga mislil zaustaviti na njegovi poti, moral vojskovati.

Fašist št. 3.

Imenoval sem Gayda fašista št. 3. — za Mussolinijem in grofom Ciano. On v resnici zavzema to mesto v očeh tujcev. Toda v Italiji sami ima Gayda malo političnega pomena in se tudi izdaja samo kot časnikar. Je ravnatelj časopisa »Giornale d'Italia«, rimskega popoldnevnika, ki izhaja vsak dan v 300 do 350 tisoč izvodih. Poleg tega Gayda izdaja tudi »Piccolo« s 100 tisoč naklade dnevno. Piše pa tudi v druge večje in resnejše italijanske časopise in se bavi razen tega tudi z mednarodnimi vprašanji. Piše knjige, posebne članke in dvakrat na teden piše tudi obširne politične preglede. Je brez dvoma najplodovitejši italijanski časnikar. Računajo, da napiše na teden okrog 50 do 60 tisoč besed. Na vsem svetu ima danes največ bravcev, kajti njegove članke ponatiskujejo skoro vsi časopisi.

Dvomim pa, da bi Gayda pri vsem tem svojem poslu zaslužil toliko, kot zasluži srednji angleški ravnatelj kakega lista, ali vsaj toliko, kot dober urednik.

Cenzura mu ni potrebna

Čeprav prevladuje splošno mnenje, da Gayda nosi vedno svoje članke na pregled Mussoliniju ali vsaj znanemu ministru grofu Ciano, vendar to ni res. Točno je le to, da včasih udarijo Mussolini ali Ciano, redkeje minister za narodno kulturo Alfieri na struno fašističnega klavirja, nato pa Gayda napiše celo ekklado.

Kakor rečeno je Gayda najdelavnejši italijanski časnikar. Pa ne samo to, on ima tudi najbolj evobodne roke. On je zato lahko tako zelo evoboden, ker je absolutno vdan fašistični doktrini (to besedo Gayda nič rad ne sliši, ker smatra, da fašizem ni doktrina). Gaydi pa ni potrebna cenzura, ker je iskren v svojih pogreških. Lahko smatrate, da tisto, kar on napiše, ni točno, lahko pa ste prepričani, da tako, kakor je napisal, tudi misli.

Rim, tel. št. 34.773

Virginio Gayda se je rodil 12. avg. 1885 v Rimu. Njegovi starši so se v Rim preselili iz Piemonta. Zaradi tega je lahko razumeti, zakaj je na videz tak asket in zakaj je takšno njegovo obnašanje, zakaj je tako miren in vztrajen pri svojem delu. Živi v najlepšem rimskem okraju, v skromni villi, ki je takorekoč do podstrešja natrpana s knjigami. Če se hočete z njim pogovarjati, zavrtite telefonsko številko 34.773 v Rimu. Brez dvoma se vam bo osebno oglašil, kajti tudi on, kakor vsi časnikarji, živi stalno pri telefonu.

Ker je Mussolinijev in Ciano osebni prijatelj, je v vsej Italiji eden najbolj obveščenih ljudi. Povedal pa vam ne bo ničesar o tem, kaj namerava ukreniti italijanska vlada, čeprav vselej dobro ve. Tako je odveč spraševati danes Gayda, ali bo Italija stopila v vojno ali ne.

Gaydova življenska pot

V neki italijanski enciklopediji stoji napisano, da se je Virginio Gayda prvotno nameraval posvetiti politični ekonomiji. Toda po končanih politično-ekonomskih študijah na turinski univerzi je začel pisati v razne časopise in 1908 postal reporter turinske »Stampe« (tedaj so ta list smatrali za najboljše v vsej Italiji). Bil je dopisnik »Stampe« v Rusiji, ko je izbruhnila evetovna vojna. Ko pa je tudi Italija posegla v to vojno, je bil dodeljen italijanskemu poslanstvu v Petrogradu, kjer mu je bila zaupana služba pri izmenjavi avstrijskih in italijanskih vojnih ujetnikov. Bil je priča prve ruske revolucije. Od tem je odšel meseca maja 1917. Ravnatelj lista »Giornale d'Italia« je postal leta 1926 in bil večkrat tudi v manj pomembnih diplomatskih zastopstvih na Švedskem in v Angliji.

O tem, kako se je spremenil v etodstotnega fašista, je bore malo znanega. Političnega vpliva ni nikdar izkoristil v svoje osebne namene in e tem tudi sam pojasnjuje vlogo, ki jo je igral v fašistični revoluciji. Znano je tudi, da je bil kot ravnatelj lista »Messagero« za časa pohoda na Rim eden prvih, ki so Mussoliniju izkazali svojo vsestransko pomoč.

Naročajte Slovenski dom!

Novi predsednik poljske republike Rackiewicz pri službi božji za nesrečno Poljsko v Parizu.

Kdo je senator Pittman?

Dan za dnem beremo v časopisu o ameriškem senatorju Pittmanu in o njegovih političnih težnjah. Kdo je vendar ta mož, čigar besedam zadnje čase politični svet pripisuje toliko pozornost in važnost?

Senator Pittman je predsednik odbora za zunanje zadeve in eden tistih politikov, ki se z vso verno poteguje za to, da bi Združene ameriške države prodajale evropskim vojskujočim se državam orožje, seveda samo tistim, ki bi to orožje mogle tudi takoj plačati. V poštev bi tako menda res prišli samo Anglija in Francija. Prav tako kot predsednik USA Roosevelt torej tudi Pittman vztraja na stališču, da je treba čimprej ukiniti dolžbe nevratlne zakona, ki govore za to, da se prepove izvoz orožja evropskim vojskujočim se državam.

Pittman je star danes 67 let. Doma je v Buckburgu v državi Misuri. Njegova življenska pot je bila precej viharna. Posvetil se je pravemu študiju in postal odvetnik. Kmalu pa je ta svoj poklic opustil in se z nešteti drugimi podal na Aljasko, da kot navaden rudar etika po tamkajšnjih rudnikih za zlato. Zaradi svojih, deloma prirojenih, deloma privzgojenih sposobnosti je med delavci kmalu zaslovel kot njihov voditelj in bratitelj delavskih pravic v boju s kapitalisti. Pred evetovno vojno je postal demokratiški poslanski kandidat v Nevadi. Leta 1912 je prišel v senat. Od tedaj pa do danes je bil še večje izvoljen in si je v senatu pridobil sloves enega najpomembnejših politikov in najsposobnejših govornikov. Tudi njegov vpliv v demokratiški stranki je odločilnega pomena. Leta 1924 je postal tajnik te stranke, leta 1928 pa predsednik komisije za resolucije. Demokratiška stranka je vprav njega odredila, da ponudi guvernerju mesta New Yorka Alfredu Smithu kandidaturu za predsednika Združenih ameriških držav. Senatorja Pittmana lahko po vsej pravici smatramo za pravega in najodličnejšega predstavnika ameriške demokratične stranke.

Nemška reklama za celofan »prozoren in čist kot kristal«

Program radio Ljubljana

Sreda, 25. oktobra: 7 Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Češki operni speli (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Iz Schu. bertove beležnice (plošče) — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: A. Adamič: »Jurij baron Vega«. Poučna igra. Izvajajo člani Radijske igralske družine vodi inž. I. Pengov — 18.40 Kmet in gruda (Ludvik Puš) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nacionalna ura. Jelen in jugoslovanski gospodarstveniki (Kosta Popović) — 19.40 Objave — 19.50 Reportaža z razstave bolgarske knjige — 20 Cerkveni koncert. Sodelujejo: Sattnerjev pevski zbor, p. Salvator Majhenič (orgel). Dirigent: A. Nef. fat (prenos iz frančiškanske cerkve) — 21.10 Kvartet: Saljivi bratje — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Samospeli Stefanije Petek-Pavlovič, pri klavirju prof. M. Lipovšek.

Cetrtek, 26. oktobra: 7 Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Operetna glasba (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Veseli godci — 14 Poročila — 18 Radostni zvoki. Poje diškliški zbor »Vigred«, igra Radijski orkester, dirigent D. M. Šiljanec — 18.40 Slovenska za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nacionalna ura (telovadno predavanje) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Ruski sekvest — 20.45 Reprodukcijski koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Operetna glasba (Radijski orkester).

Drugi programi

Sreda, 25. oktobra: Belgrad 19.40 Narodne pesni — 20 Prenos opere iz belgradskega Narodnega gledališča — Zagreb: 20.30 Prenos koncerta iz Ljubljane — An. kara: 19.10 Pisan koncert — 20.30 Jazz — Bratislava: 20.30 Zabuvalni koncert — 21.10 Sonata za gosli in klavir — Sofija: 19. Instrumentalni koncert — 19.50 Verdi: »Traviata«, prenos iz opere — 22.30 Vesela narodna glasba — Beromünster: 20 Orkestralni in violinski koncert — 21.15 Pisan večer — 22.10 Koncert javanske glasbe — Budimpešta: 19.30 Verdi: »Dan Carlos«, opera — 23.40 Ciganjski orkester — Budimpešta: 19.45 Ork. koncert — 21. Valski za harfo in flauto — Oslo: 21 Izbrana fran. coska operetna glasba — 22.15 Plesna glasba — Sotiens: 20 Pisan spored — 21.15 Zvočne slike — Rim-Bari: 20.10 Filmska glasba — 21 Španska glasba — 23.15 Plesna glasba — Trst: 20.30 Pisan koncert — 21 Pesmi in plesi — 22.10 Koncert ork. — Florenca: 20.30 Moderna gl.

Cetrtek, 26. oktobra: Belgrad: 19.40 Ruske romane — 20 Zabuvalna ura — 21.40 Zabuvalni koncert — Zagreb: 20 Hrvatski plesi — 20.30 Koncert »zagrebških madrigalstov« — An. kara: 20.30 Koncert — 20.35 Jaz — Sofija: 19.15 Zabuvalna glasba — 19. Ork. koncert — 20 Instrumentalni koncert — Bratislava: 19.30 Komorna glasba s harfo — Bratislava: 19.30 Komorna glasba H. ba s harfo — 20 Zvočna igra — Beromünster: 21.30 Orkestralni koncert — Budimpešta: 19.50 Pisan spored — 20.30 Ciganjski orkester — 22 Ork. koncert — 23.25 Komorna glasba — Bukarešta: 19.30 Narodne pesni — 20.15 Simfonični koncert filharmonije — Hrbj: 20.10 Zvočna igra — 21.25 Koncert na violončelu — Oslo: 22.15 Kabaretni program — Sotiens: 20.30 Pisan spored — 20.30 Pevski koncert — Rim-Bari: 20.10 Plesna glasba — 20.30 Simfonična glasba — 21 Pesmi — 22 Koncert pihal — Trst-Milan: 20.30 Koncert ork. — 21.35 Komorna glasba — 22.20 Operetna glasba.

Grozote vojne na Poljskem: Navzlic vsem zagotovilom, da vojna ne velja ženskam in otrokom, so ti povsod, zlasti pa v Varšavi najbolj trpeli. Slika kaže ranjeno ženo, ki beži na obvezovališče. Ne pozabimo, da je to vojno tako hotela Sovjetska Rusija, ki jo skušajo naši salonski boljševiki v raznih revijah zdaj prikazovati kot zaščitnice mahlih narodov, kot rešiteljice šibkih in preganjenih.

Šef-urednik nekega lista je poslal poročevalca, da bi kaj izvelek iz nekega slovečega boksaarja. Malo pozneje se je poročevalec vrnil. Urednik: »No, ste kaj dobili?« Poročevalec: »Da, otekle oko in krvav nos.« Urednik: »To ni za priobčiti. Kaj vam je pa rekel?« Poročevalec: »To tudi ni za priobčiti.«

Približno kot črka »O« krivonog človek je stopil v krojaško delavnico, da ei pusti pomeriti hlače. Krojač je vzel mero, ga ogledoval, meril in meril.

»Nič vas naj ne motijo moje noge, vi napravite hlače ravne, zakrivil jih bom že sam.«

A. G. Barrili

DVE BEATRICI

I. poglavje.

Nad kastiljskim taboriščem, čigar šotore so ob svetlevali blede lunini žarki, je vladala nočna tišina. V daljavi so se dvigali k nebu nešteti stolpi mogočnega mesta Malage, na čigar obrambnem zidovju so zvesto stražili pogumni Mavri. Pomlad je razširjala blagodejno toploto po planjavah, kjer je taborila krščanska vojska.

Vojakom ni težko zaspati; iz lastne izkušnje vedo, bolj kot kdorkoli, da je treba dobro izkoristiti vsako priliko, ki se nudi. Celo taborišče je bilo pogreznjeno v globok sen; saj so bili vojaki do smrti izmučeni zaradi boja in vročine, ki je v Španiji že zgodaj spomlad obhutla. Le od časa do časa se je v nočni tišini zaslišal glas straže. Združeni sta počivali armadi obeh španskih kraljevin, aragonske in kastiljske, kateri je združila ljubezen in državne koristi, a ki sta zaradi zavisti že bili v nevarnosti, da se zopet razdružita.

Ferdinand Aragonski, soprog Izabele, ki je ostala edina dedinja kastiljskega kraljestva, je hotel vladati sam ter je skušal dokazati, da ima pravico tudi do kastiljskega prestola. Izabela pa se za nobeno ceno ni hotela odreči svojim pravicam. Tisti, ki so bili poklicani, da razsodijo spor, so odločili v korist kraljici. Kralj je bil užaljen ter je hotel zapustiti ženo in se umakniti v svoje majhno kraljestvo. Toda kraljčina ljubeznivost ga je premagala. Od tistega dne sta obe kraljestvi bili sicer ločeni na zunan, a v bistvu sta bili eno: vse listine sta podpisovala oba vladarja; na denarju sta bili sliki obeh. Tudi na pečatih sta bila združena kastiljski in aragonski grb. Vsako izmed obeh kraljestev je imelo lastno upravo, vojska pa je bila združena. Vodila sta jo kralj in kraljica skupno. Iz te združitve je že vstajala nova Španija, kateri pa je še manjkala en del, Granata, ki je bila še v rokah Mavrov.

Razumljivo je, da sta kralj in kraljica stremela za tem, da pridobita tudi to ozemlje ter osvobodita kristjane arabskega jarma. Prišel je čas, ki so ga že mnogo preje napovedovali, ko bo prenehala arabska nadoblast v krščanskih pokrajinah. Zaradi prepričev med arabskimi poglavarji, se je konec njihovega vladanja že bolj hitro bližal. Najbolj pa je pripomogel k temu spor, ki se je vnel med

1 kraljem Abdulahom el Lagal in njegovim nečakom Boabdilom. Ne bomo popisovali začetka vojne in prvih uspehov krščanskih borcev. Naša povest se pričinja spomladi l. 1487, ko so kastiljske in aragonske čete oblegale Malago. »Aragon«, kličejo straže v nočno tišino: »Castilla Leon« odgovarjajo druge. Vojaki pa vsi izmučeni trdno spe pod šotori.

Toda vsi niso spali v taborišču. Pred kraljevim šotorom se je pravkar menjala straža. Poveljnik Alanco de Ojeda se je približal nekemu, ki se je zavil v temen plašč in z visoko čepico na glavi, zamišljeno sprehal ob šotoru. Ko ga je spoznal, se je smehljaje se obrnil in odšel.

Skrivnostni samotar pa niti ni opazil njegove bližine. Počasi je korakal ob šotoru, zatopljen v svoje misli, tako da tudi ni videl sumljive sence, ki se je plazila h kraljevemu šotoru. Tudi stražnik, ki je enakomerno korakal pred vodom šotora, ni mogel videti, kaj se godi za njim. Skrivnostna sence se je pripiljala do zadnje stene šotora. Bil je to arabski vojak, ki je z dolgim bodalom začel previdno rezati platno šotora. Naš samotar pa vsega tega ni opazil. Hodil je s počasnimi koraki okrog šotora, ga tudi pogledal, toda le pri vходу in globoko zavzdihnil. Obenem pa je govoril sam pri sebi: »Moja usoda je tu notri. Kdo bo zmagal v njeni duši? Diego de Deza ali Talavera? Ah, čudno je to. Avliski škof hoče obsoditi krivoverstva učitelja bogoslovja! Drug k drugemu me pošiljata, a jaz ne pridem nikamor naprej! Koliko let sem že izgubil! Moja najlepša leta so izginila brez vsake koristi! Kako kruta je moja usoda! Toda ta izraz se mu je gotovo zdel poganski, kajti takoj se je zavedel in nadaljeval:

»Kaj govorim o usodi? Gospod, odpusti mi. A vendar je hudo, če ima človek cel svet tu notri; če mu v duši vedno bolj raste gotovost, katero je položila vanjo Tvoja neskončna usmiljenost, a je ne more uresničiti. Skoraj popolnoma sem že uničen zaradi toliko brezuspešnega truda. Ti, med katerimi živim, me ne razumejo ali pa me nočejo razumeti; nihče se ne zmeni zame. Nihče? — Medina, Celi mi je naklonjena. Toda koliko drugih skrbi ima Quintanilla? ... Tudi on me ljubi, a žal ne more storiti zame toliko, kot bi rad. Vroče mu je postalo zaradi razburjenja. Razgrnil je plašč in vzel čepico z glave. Njegovi plavi kodrasti lasje, ki so obdajali visoko čelo, so že postajali nekoliko sivi. Vendar pa ni bil še star. Jasen obraz in vzravnana postava sta pričala, da je še v najlepši moški dobi.

»Če bi vsaj v mojem srcu vladal mir! — je nadaljeval po kratkem odmoru. »Toda ona me ne ljubi! Ali me je sploh kdaj ljubila, ona, prevzetna kordovanka? Ne, saj sploh nima srca!« Zopet je nadaljeval svojo pot. Videti je bilo, da mu nočni hlad zelo dobro de. V tem trenutku se mu je približala majhna skupina ljudi. Spoznal je, da je bil to don Alonzo de Quintanilla, ki se je z dvema tajnikoma in štirimi stražniki vračal k svojemu šotoru. Tudi Quintanilla ga je spoznal in se mu približal.

»Le dobro stražite, don Cristoval,« mu je rekel, »in Bog naj vam da svoj mir!«

»Prišel bo s smrtjo,« mu je odgovoril oni. »Ne govorite tako! Čemu obupavati?« »Čemu? Ali ne veste, dragi prijatelj, zakaj obupavam? Pravkar sem mislil na to. Vi imate ključke kastiljske zakladnice, a nimate ključev od srca, ki so zame, žal, preveč zaprta.« »Pogum!« je vzkliknil Quintanilla in ga prijateljsko potrepil po ramenu. »Naš Gospod je moral nositi svoj križ; vaš patron, sv. Krištof pa je nosil Gospoda na svojih ramenah. Mislite pa tudi na to, da vas ne obdaja samo trnje. Ali niste v taborišču, kot gost naših vladarjev? To je brez dvoma dobro znamenje, don Cristoval.«

»In tudi naslov, s katerim ste me počastili, ki pa ni moj,« mu je žalostno odvrnil.

»Kaj pravite? Da ni vaš ta naslov?« — je vzkliknil Quintanilla. »Ali vas ni kraljica, ko vas je včeraj sprejela, imenovala don Cristoval? Ali ste že pozabili na to? Če bi bilo v moji moči, bi vam podelil še druge naslove, ker vas tako zelo ljubim in cenim.« »Vem, dragi moj don Alonzo, dobro vem, da ste mi zelo naklonjeni. Toda kako malo jih je, ki so z vami istih misli!«

»Nič ne de; sedaj smo trije ali štirje. Kmalu nas bo tristo ali štiristo. Toda čemu ne greste k počitku? Jutri bo precej nemiren dan. Tam doli sem že videl pripravljeno celo vrsto možnarjev. Prav gotovo se ne bomo šalili.«

»Naj Bog nakloni zmago krščanskim junakom,« je odvrnil don Cristoval. »Jaz pa želim ostati še nekaj časa na zraku. Nočni hlad mi tako dobro de.«

»Naj vas varuje Vsemogočni,« stisnil mu je roko in odšel s svojim spremstvom.

Don Cristoval je nekaj trenutkov zamišljeno gledal za njim, nato pa je zopet počasi začel korakati okrog kraljevega šotora. Toda, ker ga je prijatelj zdramil iz njegovega premišljevanja, je sedaj nekoliko bolj pozorno opazoval svojo okolico.